

NICOLAE PRELIPCEANU

***Nicolae Prelipceanu** (n. 10 august 1942, Suceava) este un poet și publicist român contemporan. A urmat liceul la Curtea de Argeș și a absolvit Facultatea de Litere la Cluj-Napoca. A lucrat ca redactor la revista „Tribuna” din Cluj-Napoca și la ziarul „România liberă”, unde a coordonat pagina culturală. A fost consilier de stat în guvernul Victor Ciorbea. În prezent este redactor-șef al revista „Viața românească”. Este membru în structurile de conducere ale Uniunii Scriitorilor și membru în consiliul consultativ al revistei „Steaua” din Cluj-Napoca.*

*Debutează în 1966 cu volumul *Turnul înclinat*. Dintre numeroasele volume de versuri, s-a bucurat de o foarte călduroasă primire critică selecția *Ce-ai făcut în noaptea Sfântului Bartolomeu*, Editura Eminescu, 1999, în care sunt adunate versuri din plachetele: *De neatins de neatins*, 1978, *Jurnal de noapte*, 1980, *Fericit prin corespondență*, 1982, *Binemuritorul*, 1996, *Zece minute de nemurire* (1983), *Scara interioară* (1987).*

1. Considerați că România de azi este diferită de cea anterioară anului 1989? Din această perspectivă, se poate vorbi, din perspectiva dumneavoastră, de o magistratură de dinainte de 1989 și de una de după 1989?

Ei, cum Dumnezeu să nu fie o altă Românie cea de azi față de cea dinainte de 1989? Cu toate sechelele noastre, chiar noi, cei care am trăit înainte de 89, nu mai suntem aceiași. Dreptul la opinie liberă ne-a îndreptat puțin spinările încovoiate. Prin 53 sau 54, tatăl meu, magistrat într-o reședință de raion din Ardealul îndepărtat, a fost prima oară confruntat cu noua „justiție”: secretarul de raion l-a chemat și i-a spus cum să soluționeze un dosar în care un activist abuziv fusese dat în judecată de țărani dintr-un sat pentru brutalitățile la care-i supusese în cursul colectivizării. Tatăl meu, uimit, nu s-a supus și a trebuit, nu mult timp după aceea, să se deghizeze, departe, mai la sud, în notar public. Nu-i vorba că „brațul lung al revoluției” l-a ajuns și acolo peste câțiva ani, trimițându-l în șomaj și apoi ca jurisconsult de IAS, dacă mai țineți minte ce era asta. Înainte de 1989, după cum se știe, dreptatea era una de clasă, adică exact la polul opus justiției adevărate. Căci justiția e de principiul „*amicus Plato sed magis amica veritas*”. După 1989, firește, lucrurile au fost repuse în matca lor firească. Chiar dacă există și azi imixtiuni ale politicului, ele nu mai sunt obligatorii și cred că un judecător care nu se conformează, am naivitatea să cred asta, nu mai este silit să-și părăsească profesia. Deși, pensionarea intempestivă a procurorului Dan Voinea, care lucra la dosarele revoluției, ar demonstra că m-am pripit.

2. Ar trebui trecută cu vederea colaborarea unor magistrați cu serviciile Securității, dată fiind experiența și competența acumulată (știut fiind că un bun specialist se formează în mulți ani) sau ar trebui ca aceste persoane să fie expuse și îndepărtate din profesie? Soluția din Germania de Est, unde, după căderea zidului și reunificare, judecătorii din perioada comunistă au fost îndepărtați, este cea mai bună?

Dar cei formați, sau mai bine zis deformați de falsa justiție a regimului comunist, chiar sunt buni specialiști? Cel care a învățat multă vreme, fie și cu de-a sila, să judece doar după legea „eticii și echității socialiste” nu mai e, orice ați spune, un bun specialist pentru aceste vremuri. Pur și simplu, pentru că răspunde exigențelor altui tip de justiție. Chiar dacă nu m-aș gândi cu capul meu și tot aș fi de acord cu soluția din Germania, unde judecătorii din fosta R.D.G., înțeleg, au fost epurați. Dar și fără modelul german e foarte limpede că nu poți face justiție independentă cu oameni obișnuiți să li se dicteze soluțiile de către partid. Și chiar dacă nu să li se dicteze fiecare, oricum, modelul fiind creat, el lucra în capul lor mai mult decât impulsul de dreptate, să zicem, absolută. Deci, cred că magistrații dinainte ar trebui să se reprofileze. Numai că la noi ei au fost reprofilați în funcții care conduc justiția, o soluție tipică românească. Pentru că aici nu e estul Germaniei, ci Estul propriu zis.

3. Considerați că și în prezent, în lume și în România, puterea politică exercită influență sau control asupra magistraților? În ce modalitate? Prin ce pârgii?

Sigur, independența justiției e un ideal, mai ales aici, la noi, unde dăinuie sechelele de care am vorbit mai sus. Cred totuși că-și face loc o anumită independență a justiției, deși mă tem că o justiție absolut independentă nu există încă și nu numai la noi. Văd, de altfel, la televizor, citesc în ziare despre cazuri clare de influență politică asupra justiției. Cazul recent, al lui Dominique de Villepin, în Franța, pe care președintele Nicolas Sarkozy l-ar fi vrut condamnat și scos din viața politică, îmi confirmă independența acelei justiții. Nu exclud alte episoade, care pot susține exact contrariul. La noi, modalitățile de influențare, eventuală, a justiției, sunt grosolane, ca mai toate metodele din viața politică românească. Probabil că se

dă un telefon sau se sugerează că președintelui sau altui suspus i-ar plăcea cutare soluție și probabil că unii judecători, mai ales dintre cei care au deja antrenamentul unui asemenea comportament, dinainte de 1989, reacționează conform așteptării celui care dă telefonul sau a celui de mai sus de telefonist. Desigur există și presiunile de alt tip, cu avansarea etc.. Nu am acum în minte toate pârghiile pe care le vezi, ca la Roentgen, în atâtea soluții date unor dosare. Dincolo de zona aceasta, de sus, cred că justiția e independentă. Numai că, aș spune, ce folos dacă independența nu e de sus și până jos? Mai sunt și alte influențe: un magistrat român a retrocedat (în cazul nostru verbul e pur simbolic) o vilă superbă pe un act din primăvara sau vara lui 1940, care avea înscrisă adresa „str. Nicolae Iorga”. Marele istoric nu fusese încă ucis și asta știa, poate, și magistratul respectiv, cum ar fi trebuit să știe că străzilor nu li se dădeau nume de personalități în viață (cu excepția șefilor de state aliate, căci strada se numea... Mussolini). Oare cât o fi costat lapsusul aceluia judecător?

4. Dacă ar trebui să vă adresați unei instanțe din România, pentru a vă ocroti un drept, ați avea încredere în sistem, în general, și în judecător, în special? Există vreo diferență între ceea ce ar trebui să fie un judecător și ceea ce el este, în realitate?

Sunt două locuri în care un cetățean român nu ar trebui să ajungă niciodată: la spital și la judecătorie. Așa se spune. Nici eu n-aș vrea să ajung în nici unul dintre aceste două locuri. Am, totuși, încredere în magistratul român, deși îmi păstrez și o serioasă îndoială. Dar încrederea mea e cu atât mai solidă, cu cât sunt mai departe de tribunal. Când mă apropiu, ea mai pălește... Datorită educației mele, sunt uluit ori de câte ori de un judecător care a luat mită. Toți ne imaginăm că un magistrat ar trebui să fie ca-n țările civilizate,

unde nu te poți apropia de el spre a-l influența. Poate că e o naivitate, așa cum naivitate a fost, cât eram sub talpa comunistă convingerea că sub poala democrată e însuși paradisul. Noi avem în minte figuri, mai mult de cinema, ale unor judecători americani sau englezi, mai puțin germani sau francezi. Dar noi nu suntem nici americani, nici englezi, nici germani și nici, vai, francezi. Și atunci cum să nu te miri când deschizi ochii la omul real, de la noi, fie el și judecător, că nu e ca aceia. Dar sunt convins că poate deveni.

5. Ce socotiți că ar trebui să facă membrii acestui corp profesional pentru întărirea independenței și sporirea încrederii publicului în actul de dreptate? Cum ar trebui să se comporte un judecător? S-a născut oare judecătorul ideal?

Judecătorul ideal nu s-a născut, cum nici cetățeanul ideal nu s-a născut și nenăscut va rămâne. Omul nu e un robot, iar judecătorul, oricât ar fi el de drept, tot om rămâne și poate greși. Cred că primul pas pe care ar trebui acest corp profesional să-l facă ar trebui să fie, dacă nu eliminarea, atunci măcar înlăturarea de la decizia asupra justiției și a judecătorilor a tuturor acelor care s-au ilustrat în pseudo-justiția comunistă, ca să nu mai vorbesc de aceia care au fost chiar informatori ai Securității. Dacă magistrații vor spune nu politicianilor care vor mai încerca să se amestece în actul de justiție, atunci publicul își va schimba opinia. Sau dacă nu și-o va schimba el, publicul de azi, atunci va fi schimbat publicul, pentru că pe termen lung, spunea un vestit economist, toți suntem morți, iar generațiile viitoare se vor trezi la o altă realitate a justiției. Sigur că judecătorul care are de soluționat 50 de dosare pe săptămână nu va avea timp să asculte cum trebuie ce i se spune de către împricinați sau martori și eroarea se poate strecura, dar asta să nu cumva să-l deformeze în alt sens, nu

departe de cel din socialism, adică să nu prea dea atenție omului din fața sa. E un pericol care-l pândește pe magistrat dintotdeauna. **Pentru că magistratul nu e Dumnezeu. La Judecata de Apoi va fi și el un împricinat, ca toată lumea, în genunchi.**